

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

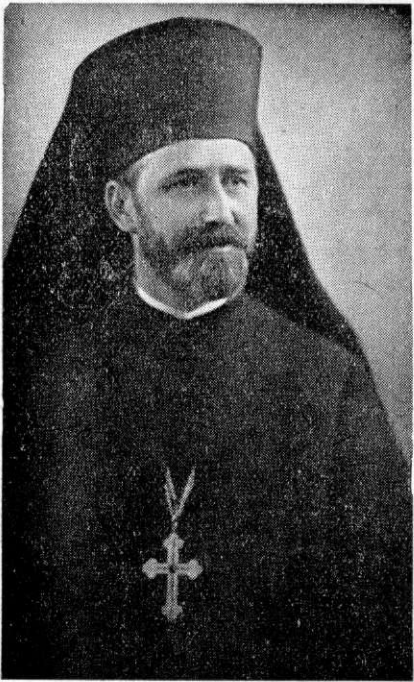
Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

O ZI MEMORABILĂ

P. Sf. Episcop Nicolae Colan

Este aniversarea zilei de 29 Iunie. Această zi a serbării sfinților Apostoli Petru și Pavel, pentru noi, biserica, cu credincioșii ei din cuprinsul eparhiei Clujului, are o deosebită semnificație.

Este memorabila zi, în care credincioșii bisericii noastre după rânduiala unei vechi și înțelepte tradiții și-au priment trup și suflet, ca sub aspectul celei mai impunătoare sărbătoriri să-și primească pe Ierarhul bisericii din capitala Ardealului.

Lume multă a alergat din toate părțile, ca să asiste la solemnă instalare a Păstorului său duhovnicesc. Alta, deprinsă cu gândurile și preocupările sale nobile desprinse din slova-i pătrunzătoare, a venit să-și completeze plăcerea din vorba-i domoală.

Din Sibiu, vechea citadelă de știință și cultură românească, din vechiul sanctuar al credinței progresului și faptelor mari, întemeiat de vlădica Șaguna și mereu alimentat și însuflețit prin înaltul prestigiu al I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae Bălan — de acolo s'a desprins un fiu ales și mult apreciat, pentru împlinirea unei misiuni nouă și înalte.

Din acest mediu s'a smuls cu greu P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan, și din inspirația Duhului Sfânt revărsat în sufletul celor chemați să decidă a deveni *al nostru Arhipăstor*, ca să descindă în capitala Ardealului. A venit să-și ia în primire turma și

misiunea de înaltă și grea răspundere, strâns legate de vrednicia Episcopului. La Cluj poate și mai mult!

Venea însă pregătit și echipat cu toate însușirile necesare.

Era înzestrat cu cele mai alese arme ale calităților superioare izvorâte din revărsarea celor trei virtuți, *credință nestrămutată, speranță nescăpată și iubire pătrunzătoare*. Apoi mai știa, că o tradiție fericită a trecutului nostru istoric ne concentrează într-o forță centripetală și ne leagă strâns de Capul Bisericii. Acesta a fost și este în totdeauna secretul soluțiilor și succeselor noastre unitare și hotărâtoare în diferitele noastre manifestații zilnice din multiplele ramificații ale vieții.

La aceasta se mai adăogă și convingerea tare, că munca comună pusă în slujba aceluiaș ideal, apropiie, leagă și înfrățeste. A pornit deci hotărât spre noua sa stăpânire.

Și orice gând înalt își are răsplata în nobleța sentimentelor pe care le produce. Căutând mai înainte de toate contactul sufletesc, acest modus agendi, a rupt pojghița convenționolismului formalist, ca să dea viață sincerității și lunei lăuntrice. Cultul adevărului și al dreptății creștine, luminând în colțurile întunecoase ale ascunzișurilor au întins puntea convingerei conștiente peste cele două lumi, stabilind definitiv legătura.

Astfel, o pulsație nouă a început în complexul vieții noastre zilnice — sub toate raporturile. Un capitol nou și-a deschis paginile pentru istorie.

E și natural să fie așa; doar fiecare om dorește să supună toți factorii încunjurători, gândirii și concepției sale de viață. De viață intimă sufletească, care se oglindește în toate atitudinile și manifestările sale externe.

Ea se desprinde din însăși firele noastre multiple și variate de legătură și comunicare cu semenii noștri.

Fluidul însuș, prin care căutăm să facem acea transfuziune de intenții și gândiri, își păstrează caracterul și nota specifică firei și vieții noastre sufletești. În acest sens el poate influența însă chiar mediul din jur.

Acest spiritus rector al zilei este de cea mai pură esență spirituală și socială, pusă în slujba unui crești-

ISTORIA UNIRII ROMÂNILOR

— O carte de mare valoare —

de I. MATEIU

D. Prof. I. LUPAȘ

Sub acest titlu sugestiv a ieșit de sub tipar în zilele trecute, un volum masiv de 400 pagini, datorit dlui profesor I. Lupaș dela Universitatea din Cluj.

Mărturisim din capul locului bucuria noastră deosebită pentru acest eveniment cultural, așteptat de atâta vreme din partea tuturor factorilor îndrumători ai poporului românesc.

Căci de sigur, eră o mare lacună lipsa unei istorii pragmatice a celui mai covârșitor capitol din sbuciumul nostru milenar, la care să putem face apel în fiecare clipă a stăruințelor însuflețite pentru consolidarea României întregite.

Povestea războiului desrobitor din 1916 o avem încă de câțiva ani în cele 3 volume, scrise cu avânt și pricepere de către d. Constantin Kirilescu. Proporțiile mari ale acestei opere o fac însă puțin accesibilă marelui public și în deosebi tinerimii școlare, lipsită de mijloace materiale, dar și de timp suficient pentru lecturi atât de vaste.

Cel care a simțit mai viu lipsa unei istorii populare a Unirii Românilor a fost însuși M. S. Regele Carol al II-lea. Stăpânit în toate fibrele sufletului Său de idealul grandios al înălțării României prin cultură, a socotit că o asemenea carte de căpătâiu, nu poate fi

Acum mă bucur, nu pentru că v'am întristat, ci pentru că v'ați întristat spre pocăință. Pentru că întristarea pentru Dumnezeu naște pocăința neschimbăcioasă spre mântuire, iar întristarea lumescă naște moarte.

2 Corinteni, 7, 9—10.

scrisă de altcineva decât de eminentul academician din capitala Ardealului, profesorul Ioan Lupaș.

Eră aceasta una din înaltele dorințe domnești, care dacă cinstea pe reputatul istoric clujan, onoră în acelaș timp tot atât de mult și provincia de dincoace de munți, cu tradiția ei frumoasă de iscusiți cercetători ai trecutului nostru românesc.

Dorința regală eră o poruncă pe care învățatul istoriograf — cum ne-o spune însuși — a înțeles-o după cuviință, ca una ce se cerea neapărat împlinită.

După trei ani de zile lucrarea așteptată a ieșit din tipar, într'o execuție aleasă, la „Fundatia culturală regală Principele Carol“ ca al 18-lea volum din seria „Cartea satului“.

Ea este un dar de preț făcut culturii populare, căreia îi va servi ca izvor de inspirație și orientare în drumurile viitoare de lumină și biruință, cum puține cărți vor reuși s'o facă. Căci în paginile ei se reunesc armonios toate calitățile excepționale, datorite de Dumnezeu profesorului Lupaș, spre a da literaturii noastre istorice-naționale una din operele cele mai desăvârșite.

Izvorâtă dintr'o concepție originală, cartea înfățișează într'o expunere largă și luminoasă ideea dominantă a Unirii dealungul istoriei românești. Spre deosebire de toate lucrările similare apărute până acum, opera dlui Lupaș se distinge tocmai prin această notă fundamentală, care pune în centrul povestirii istorice idealul unității naționale demonstrând existența lui instinctivă sau conștientă în toate epocile trecutului nostru sbuciumat.

Mare maestru al verbului, dl Lupaș ne poartă cu talent scripitor și pregătire incomparabilă pe aripa vremilor apuse, — evocându-ne în descrieri de rară frumusețe povestea minu-

nism dinamic. Cât de mult se simțea nevoia lui, o știe orișicine. Nici când nu putea fi mai oportună această re-înviore a sufletescă decât în această lume, din această epocă, de cel mai cras materialism și egoism. Necesitatea unei înviorări și intensificări spirituale este prefutindeni accentuată; dar ea fiind laturea desfășurării sufletesci, ea nu se poate manifesta decât prin activități personale. Aceste persoane însuș trebuie să fie dotate cu o spiritualitate aleasă de unde se revarsă gânduri sentimente și preocupări alese pentru sine și societate. Căci în fiecare faptă se resimt fibrele ce ne leagă de societate, care ne dă mereu impulsurile și sub acest aspect spiritualizarea ei este necesară ca și viața. Dorim mereu o îmbunătățire a referințelor zilnice, ne tânguim mereu de insuficiențele sociale, dar câți sunt aceia cari se străduiesc pentru nobilitarea și purificarea vieții ei sufletesci? O, și de acolo, din marile arsenal sufletesc, de acolo pleacă orice gând, sentiment și faptă nobilă.

Toate elementele de bază ale învățaturii creștine residă în această îmbunătățire și nobilitare umană-socială. Dar ca să dai cuiva ceva, trebuie să ai de unde. Ca să dai mulțimii trebuie să ai din abundență. Iar de unde este, se revarsă orișicând și în orice manifestare externă.

Din aceasta poți ușor cunoaște personalitatea cuiva.

Dacă mai poți cunoaște oamenii din ceea ce citesc, nu mai puțin, dacă nu mai mult, îi poți cunoaște din felul a ceea ce scriu. Aici, în litere se revarsă abundența de idei, opinii, păreri, cari creiază curente și adevăruri. Cei înrudiți prin ele se regăsesc în gând și sentimente și sunt alături.

Iată, că s'a împlinit și gândul și dorința exprimate în articolul „*Ne mutăm*” din „*Viața Ilustrată*.” „Mult au putut puținii buni împreună, până acum. Și mai mult vor putea mulți buni împreună.”

Iată că însuși maxima care spune că inima omului se răcește îndată ce dă de mediul favorabil sieși, a fost răsturnată. Prin atotputernica stăpânire a rațiunii sau banului? Nu! ci prin tainica și irezistibila putere a adâncurilor sufletesci cu care a fost darnic înzestrat de Cel de sus.

Înălțat în această demnitate de Părinte adevărat, înzestrat cu tot ce se poate cuprinde în calificativele de nobil, delicat, pe lângă arhierescă-eleganță, noi ne simțim mândri asemenea familiei de apreciatele calități ale tatălui.

Prin apartinența marelui familii ne împărtășim și noi de onoarea și iubirea Părintelui nostru.

De aceea noi rugăm pe Tatăl Ceresc, să ne dea puțința multor aniversări fericite, păstrând pe *Stăpânul-Părinte* în pace, întreg, cinstit, sănătos întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului.

Pr. V. MATEIU

Ziua „Astrei” la Cluj. A doua zi de Rusalii a avut loc în Teatrul național festivalul „Astrei”, la care a participat un public numărös. Cel dintâi a luat cuvântul p. P. Cărea, vorbind în numele Bisericii naționale și al P. S. Episcop *Nicolae Colan*, cari au înțeles în toate împrejurările să dea venerabilei cititorii a Mitropolitului *Șaguna* cel mai devotat concurs. Au mai vorbit prof. T. Mălaiu în numele Bisericii greco-catolice, și dna Nora Lemenyi din partea Societăților feministe. Cel din urmă a luat cuvântul prof. Iuliu Hațieganu președintele despărțământului Cluj, arătând în cuvinte insufletește misiunea „Astrei”, de a face educația integrală a țărănimii noastre. Pentru aceasta toate eforturile trebuie să se îndrepteze spre sat, unde este temeiul existenței românești. Biserica rămâne și pe viitor cel mai puternic aliat al „Astrei” în realizarea idealurilor sale.

nată a neamului, așa cum se desprinde dela urzirea lui și până astăzi, din încordările, suferințele și gloriile lui. Utilizând cu neîntrecută înțelegere tot materialul documentar român și străin, stăpânind o perfectă metodă științifică de investigație, d. *Lupaș* pătrunde faptele și evenimentele cu înțuiție uimitoare, zugrăvește figurile conducătoare în culori veridice și pline de prospețime, apreciază curente și năzuințele românești cu acel simț ager de observație, care pune în relief importanța lor neobservată pentru dezvoltarea ideii de unitate națională.

Astfel sub condeul inspirat al învățatului autor, istoria neamului capătă o turnură nouă, cu elemente inedite, ce impresionează sufletul și deschid orizonturi nebănuite în cunoașterea integrală a destinului nostru.

Într'o sinteză admirabilă, care prefătează oarecum lucrarea, d. *Lupaș* vorbește despre temeiul unirii Românilor, arătând cu precizie și entuziasm factorii determinanți cari ne-au dus la împlinirea visului sfânt. Ei au fost: configurația pământului românesc, originea traco-romană, tăria credinței, puterea graiului, datinile, legile, așezămintele și forța conștiinței naționale. Înărurirea acestor elemente esențiale ni se desfășoară în cele 5 capitole mari (numite „cărți”), cari povestesc înfățișarea țării române până în preajma celei dintâi uniri, realizarea acesteia sub *Mihai Viteazul*, timpul dela întâia până la a doua unire, pregătirea și proclamarea ei de către *Cuza-Vodă* și *Regele Carol*, și în fine unirea a treia și cea din urmă,

înfăptuită de *Regele Ferdinand întregitorul*.

De-o splendidă simetrie, ca fond istoric și formă literară, împodobită cu bogate ilustrații artistice, opera profesorului *Lupaș* se citește cu pasiunea ce ți-o trezesc numai cărțile de mare faimă populară. Și ea este sortită să fie una din acestea, constituind pentru toți fiii neamului nostru isvor fermecat de conștiință națională și patriotism înălțător. Iată, de ce-o credem neprețuită pentru toate căminurile românești.

Congresul Societății femeilor ortodoxe. S'a desfășurat într'o atmosferă de înălțare și bucurie ortodoxă, pe care i-o asigură de altfel și cadrul admirabil al cetății lui Șaguna. Desbaterile au fost animată și interesante prin actualitatea problemelor atacate.

I. P. S. Mitropolit *Nicolae* a vorbit minunat despre unitatea religioasă ca suport necesar al unității naționale, și a anunțat înființarea unei mănăstiri de maice în Sibiu, unde maicile să fie pregătite ca infirmiere de spital. Pentru terminarea bisericii noastre din Blaj s'a făcut un apel călduros la cei prezenți, strângându-se îndată suma de 60,000 Lei. P. S. D. Stăniloae, rectorul Academiei Teologice a propus să se înainteze guvernului un protest contra vizitelor ce le face prin țară nunțul papal.

P. S. nostru Episcop *Nicolae*, totdeauna prezent la congresele Societății, a trebuit să lipsească de astădată din cauza unor sfintiri de biserică de cari a fost reținut, delegând pe p. I. *Vască*, rectorul Academiei Teologice, care a salutat congresul într'o cuvântare însuflețită.

FOILETON

Vechiul Testament și creștinismul.

Ca atare e prefutindeni prezent, neschimbat și vecinic.

„Egiptenii sunt oameni și nu Dumnezeu; cai lor sunt carne și nu duh” (Is. 31, 3). Profetul reprezentând concepția religioasă a timpului: ne înfățișează pe Dumnezeu în contrast cu omul; și duhul în contrast cu materia. Nu el creiază o nouă idee despre Dumnezeu, precum nu Moise a creiat credința într'un Dumnezeu, ci aduce la expresie conținutul unei credințe de mult existente.

Cerul și pământul sunt pline de ființa lui Dumnezeu. Unde nu este El? Atât de plastic cuprinde psalmistul ideea nemărginirii lui în spațiu. „Unde mă voi duce dela Duhul Tău? Și dela fața Ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, Tu acolo ești; de mă voi pogorâ în iad, de față ești. De voi lua aripile mele de dimineață, și mă voi sălășlui la marginile mării și acolo mâna Ta măva povățui și mă va ține dreapta Ta” (Ps. 138, 6—10).

Precum spațiul nu poate îngrădi ființa lui Iahve, astfel nici timpul. El este vecinic. „Mai

înainte de ce s'au făcut munții și s'au zidit pământul și lumea; din veac și până în veac tu ești” (Ps. 89, 2).

Câtă deosebire față de zeii păgâni. Babilonenii vorbesc în mitul „Enuma Elis” despre existența primordială „Apsu” (oceanul) și „Tiamat” (forma) înainte de apariția zeilor. Zeii egiptenilor sunt muritori, precum: Osiris, Tamuz, Ra etc.

Singur Dumnezeu Vechiului Testament este necreiat, nenăscut, absolutul din eternitate, care chiamă din neființă la viață lumea.

Un Dumnezeu atotputernic, a cărui voință se împlinește cu necesitate. „Au nu este cu puțință la Dumnezeu tot cuvântul?”, răspunde îngerul lui Avraam reproșându-i pentru ironia Saarei, care nu credea promisiunii de a avea un copil la bătrânețe (Gen. 18, 14). El stăpânește cu mână puternică pe poporul său, stăpânește lumea întreagă.

Credința în atotputernicia Lui, indeosebi se reliefează în scrierile Vechiului Testament. Din această credință se alimentează toată tăria de rezistență a poporului iudeu. Prin ea învinge greutățile unei vieți plină de lipsuri și continue hărțuiri sângeroase în pustiu Sinai, prin ea duce la bun sfârșit războiul de cucerire al țării, prin ea rezistă atâtea atacuri în perioada de consolidare a judecătorilor, prin ea înscrie pagini de glorie sub dom-

nia lui David și Solomon.

Și totuși nu este o imitație a popoarelor conlocuitoare. Zeii acestora au o putere limitată. Unii sunt mai puternici, alții mai slabi. În războaiele dintre ele și zeii se răboiesc. Zeițele învingătorului sunt mai puternice. Spre exemplu după orașul Babel printr'o scamă de învingeri își subordonează puterii lui celelalte orașe din ținutul dintre Eufrat și Tigru, zeul lui este considerat ca cel mai puternic, ocupând locul prim între ceilalți.

Atotputernicia divină este călăuzită de înțelepciune. El nu are sfătuitori, precum zeii. Creiațiunea lumei și omului, întocmirea legilor după cari conduce această lume, sunt tot atâtea acte ale acestei înțelepciuni. Adâncurile ei omul nu le poate pătrunde cu mintea lui mărginită. Încercând de multeori greșește, căci ceea ce îi pare uneori rău, în realitate este bine. E cazul lui Iob. Înțelepciunea divină are o siguranță desăvârșită, călăuzește omenirea spre scopul final.

Înțelepciunea e considerată de Solomon drept cea mai prețioasă însușire divină, și dacă-și dorește ceva în viață, își dorește înțelepciune.

La temeiul înțelepciunii divine stă cunoașterea absolută. Iahve știe tot. Vede și aude toate. Nimic din câte s'au făcut, ca El să nu cunoască, nimic vorbit, ca să nu audă. Cunoașterea lui, o

EROII DELA HODOD:

Sublocot. Crișu Ion, Plut. Toma Petru, Sergent Onteriu Marian, Caporal Bărcan Vasile, Caporal Câmpean Vasile și Soldații Nan Ion, Ciuca Vasile, Roman Vasile, Diaconu Ion, Caiandea Ion, Apostol Vasile, Huțian Vasile, Zăpoaie Teodor, Ilie Constantin, Iordache Andrei, Toderuț Nicolae, Pricop Alexandru, Mitocar Gheorghe și Ștefănoaie Nichita.

Acești 19 flăcăi moldoveni, munteni și olteni — toți fii credincioși ai Bisericii noastre ortodoxe — au căzut în luptele dela Hodod, lângă Cehul-Silvaniei, în ziua de 16 Martie a anului 1919.

Au căzut acolo în pământul Sălajului, pentru înălțarea Patriei; așezarea graniței la marginea firească a Neamului și împreună viețuire a tuturor Românilor.

Din jertfirea lor și a miilor ce au căzut în iureșul pentru întregirea Neamului, se ridică acolo nepieritor scut de apărare a graniței de Vest.

Dar după ce olocaustul s'a consumat, cei cu zile s'au reîntors pe la vetre. Și-au îmbrățișat iarăși părinți, soții și copiii. Ei, cei 19 au rămas strângând la piepturile lor ciuruite de gloanțe, pământul scump al Sălajului României întregite.

Și multă vreme au stat risipiți pe colnicele și poenile din pădurile Hododului, adumbriți de frați stejari până ce distinsa doamnă Elena H. Login, fica vredicului de pomenire Badea Gheorghe de Băsești, crescută în religia iubirii de neam, le-a adunat osemintele și le-a așezat împreună la marginea Hododului, sub o lespede de piatră, ca și pe niște moaște, ridicând deasupra lor semnul creștinesc al biruinței.

De atunci acest loc a devenit pentru Sălăjeni un loc de pelerinaj. În „Ziua Eroilor” și a Înălțării neamului se adună și-i cinstesc cu creștinească pomenire.

În toamna anului 1935 înființându-se parohia ortodoxă în Giurtelecul Hododului, sat vecin cu Hododul — anul trecut a luat parte la sărbăto-

rirea Eroilor și Biserica ortodoxă — iar în anul acesta, pentru a doua oară.

Întrucât în apropiere de Giurtelec și Hodod nu avem parohii, ai căror preoții să poată participa cu înlesnire la praznic, am fost trimiși dela Centru, subsemnatul și Ierodieconul Anatolie Scurtu.

Se stabilise ca dimineața, Joi 10 Iunie — „Ziua Eroilor” și a Înălțării, poporul și elevii școlii primare în frunte cu preoții să plece în procesiune dela Giurtelec la Hodod, — distanța fiind de cca 3 km.

La orele 7^{1/2} subsemnatul împreună cu Părinții Ieromonachi Teofan Mătăsaru, Visarion Săpăntan și Ierodieconul An. Scurtu am fost în fața școlii primare în localul căreia este adăpostită atât capela ortodoxă cât și cea gr.-cat.

În curtea școlii așteptau elevii și poporul.

Un învățător, director de școală de Stat și purtând uniforma de sublocotenent în rezervă refuză să participe la cinstirea Eroilor, alături de Biserica ortodoxă.

Directorul inv. Alex. Ciucur, moldovean ortodox, dar căsătorit în Sălaj cu o greco-catolică, ne-a comunicat că Părintele Jude parohul gr.-cat. nu merge cu noi în procesiune decât atunci când vom pleca „cu băta în mână” fără odăjdii.

A fost pofțit dl Al. Ciucur să participe dânsul cu elevii. A refuzat pe motivul că majoritatea sunt gr.-cat.

Al doilea inv. fiind tot ortodox din Moldova, a fost din nou pofțit dl director Ciucur ca să încredințeze

pe elevi ortodocși celuilalt învățător sub a cărui supraveghere să participe la procesiune.

A refuzat și această invitație pe motivul că nu-și poate despărți elevii, așa că am plecat însoțiți numai de credincioșii ortodocși.

În Hodod.

În Hodod într'o sală de clasă am săvârșit Utrenia și Sf. Liturghie cu pomenirea celor căzuți pentru Patrie acolo la Hodod și pretutindeni.

În altă sală alăturată au slujit Sf. Liturghie și greco-catolicii. Dâșii isprăvind mai repede ne-au ieșit înainte la mausoleu unde ne-au așteptat.

Noi după Sf. Liturghie ne-am așezat iarăși în rânduri disciplinați și în cântări religioase ne-am dus și noi la monument, fiind însoțiți de doamna Elena H. L. de Băsești și dintre autorități numai de șeful postului de jand. din Selațag, Plut. Burcea Ion, singurul care împreună cu soția a asistat și la Sf. Liturghie.

În fața monumentului am avut pregătită o masă. Am așezat pe ea cele trebuitoare pentru Parastas și sub privirile întrebătoare a celor doi protopopi și șase preoți uniți, înconjurați de o numeroasă asistență de intelectuali Sălăjeni și o mulțime de țărani, am început sfânta slujbă a Parastasului, așa cum îndatinează Biserica ortodoxă să-și pomenească fiii martirizați pentru Patrie.

Răspunsurile atât la Sf. Liturghie cât și la Parastas le-a susținut corul credincioșilor ortodocși din Giurtelec instruiți de harnicul părinte T. Mătăsaru.

În timpul slujbei ni s'a întins pe masă un program, alcătuit fără nici-o încunoștiințare prealabilă a Bisericii noastre de acolo.

În acel program, Bisericii ortodoxe i s'a acordat, din a lor îndurare, locul al 7-lea — dar le-am încurcat urzeala iezuită.

Imediat după sfârșitul Parastasului am luat cuvântul în numele Bisericii

ortodoxe, proslăvind pomenirea jertfirii celor căzuți.

Restul programului s'a desfășurat în cadrul Astei despărțământul Băsești, sub preșidenția venerabilului protopop Bran.

Trecând peste unele tânguiri catolice mucegăite, s'a petrecut totul într'o atitudine de sărbătoare, până la ultimul punct din program.

Un preot greco-catolic pângărește pomenirea Eroilor dela Hodod.

Tocmai la sfârșitul prăznuirii când doamna Elena și părintele protopop Bran, căruia din pricina căldurii caniculare i-a venit rău, pleaseră, a luat cuvântul și un părinte strămt și strămb la minte, care păstorește parohia greco-cat. Bicaz-Sălaj.

Acesta după o tiradă de clăbuci a început să țipe că „la început când ne-a adus Traian dela Roma toți am fost catolici, ba chiar și Sf. Gheorghe și Sf. Dimitrie, la care se închină și frații din cealaltă strană (adică noi ortodocși) încă au fost catolici. Apoi „la 1053 (?) ne-am desbinat de Biserica Romei singura adevărată iar la 1700 nu au făcut strămoșii noștri decât că au revenit iarăși la Sf. Biserică a Romei” — și a isprăvit istovindu-se într'un îndemn la unire așa cum o pricep ei — după ce a mai isbit cu copita în fantoma dihoniei confesionale, pe care noi am fi dus-o în Sălajul catolic — ceea ce le pricinuește adevărate coșmaruri.

În acordul unei astfel de melodii de unire între frații din care a lipsit numai strigătul părintelui dela Bicaz, că și cei 19 au fost catolici, noi ortodocșii ne-am retras cu eleganță fără să jignim pe nimeni, am prezentat doamnei Elena H. L. de Băsești, cuvenitul omagiu al Bisericii ortodoxe pentru grija ce o poartă cu o duioșie de mamă fiilor săi căzuți la straja graniței de Vest și am plecat la ale noastre, cu suprema sati-

cunoaștere care pătrunde în însăși firea lucrurilor. Pentru El nimic ascuns, nimic strein. Și cele în întunec făptuite, în fața Lui sunt ca la lumina zilei.

Iahve este sfânt, o personalitate etică. În profețiile lui Isaia sfințenia ocupă locul prim în ideea despre Dumnezeu. Dumnezeu urăște răul și iubeste binele. Voința lui este determinată etic.

„Și zeei păgâni au trăsături morale. Marduc iubeste dreptatea, se întrepune pentru adevăr, este milostiv cu cei săraci — Sin este un părinte plin de îndurare... Eticul la aceste zeități însă niciodată nu este un principiu dominant, nu este ființa lor internă, fiindcă ele se confundă cu natura... Împodobirea zeilor naturali cu atribute morale este o inconsecvență naivă a monismului păgân. Pentru aceea imoralitatea, invidia, rivalitatea, lăcomia, și atâtea impulsuri josnice sunt puse alături de trăsături morale — vițiul alături de virtute; pentru aceea pot înflori cele mai imorale practici sub scutul templului, ba chiar în cuprinsul sanctualelor” (N. Peters op. cit. p. 32).

Numai la Iahve caracterul sfințeniei este exclusiv, iar sfințenia sfințenie pretinde.

Iudeul o știe aceasta. Îl învață întâi Moisi prin atâtea dispoziții privitoare la curățenia corporală, care simbolizează pe cea spirituală și alte speciale referitoare la cea din urmă. Sfânt este Dum-

nezeu, de sfințenia Lui se umple cortul mărturiei cu toate obiectele din trântul. Îl învață apoi profeții, psalmiștii și autorul Proverbelor și Ecclziastului.

Greutățile ridicate împotriva sfințeniei lui Iahve dispar, când avem în vedere alterarea textului genuin și dăm o interpretare corectă.

„Că Dumnezeu impietrestre sufletul păcătoșilor nu este o formă de exprimare numai a Vechiului Testament ci și a Noului” (Ioan 12, 39). Cugetarea iudaică înfățișează și aci pe Dumnezeu, drept primă cauză a activității libere a omului, și nu drept ceva secundar, precum noi suntem obicinuiți.

Iahve este bun față de oameni. Ființa lui este iubire, iar faptele lui bunătate. Plin este pământul de bunătatea lui. Din iubire creiază pe om, împodobindu-l cu atâtea calități, dându-i cu bunuri supranaturale.

Din iubire după neascultare, îl mângăie promițându-i răscumpărarea. Această iubire dominează întreaga istorie a patriarhilor, e permanent activă în purtarea de grije a poporului iudeu în formație pe pământul Egiptului. Ea îl conservă în mijlocul popoarelor canaaniteice, mult superioare numerice.

Iubirea și bunătatea divină față de omenire în genere și Israil în special, își imprimă adânc pecetea, în gândirea religioasă a poporului iudeu.

Că nu este desființată prin pedepsele la apa-

rență crude trimise asupra oamenilor, precum poporul, împrăștierea popoarelor, distrugerea Sodomei și Gomorei, plăgile Egiptului, moartea fiilor lui Aaron, moartea idololatriilor iudei din pustie, războiul cu canaanitenii etc., când toate acestea sunt dictate de o altă însușire: dreptatea divină. Păcatul sub orice formă ar veni, trebuie pedepsit.

Tot ceea ce pare cruzime în Vechiul Testament, nu este altceva decât satisfacția dată dreptății divine. Pedepsa nu face distincție între iudeu și strein, este orientată numai după gravitatea păcatelor.

Iahve nici nu pedepsește toate păcatele omenesti, ci este plin de îndurare. „Nu vrea moartea păcătoșului, ci să se întoarcă și să fie viu.” El este Dumnezeu care iartă păcatele celor celor ce se pocăesc. Pe iudeii căzuți în necredință la muntele Sinai, îi reprimește în legământ. Pe David ce se căește de păcatul său, îl iartă. Pe Ninivitenii, cari se căesc la vestea pedepsei anunțate prin Iona, îi iartă.

Fără convingerea îndurării divine cuvântările profeților nu-și au rostul.

(Va urma).

Prof. L. G. MUNTEANU

Cetiți și răspândiți „Viața Ilustrată”

sfacție că nu am rămas cu nimic dator demnității Bisericii noastre ortodoxe.

Spre a completa acest resumat al felului cum s'a desfășurat „Ziua Eroilor” la Hodod, trebuie să mai adaug unele amănunte mult grăitoare.

În tot decursul vorbirilor și al programului unii preoți uniți cu rândul, tămâiau din țigări, fără pic de sfială, monumentul Eroilor, după ce nu le-au făcut la căpătâi nici cel puțin o ectenie.

Pomenirea Eroilor dela Hodod, așa cum se face după toată cuvenita rânduală, a săvârșit-o numai Biserica ortodoxă.

În al doilea rând, autoritățile locale au fost complectamente absente. Un serg. de jand. în ținută de cazarmă stătea cu spatele spre procesiune — probabil executa ordinul șefului său plut. Cosma Gheorghe, căsătorit cu o unguroaică și care s'a abătut și el

pela monument, în ținută de cazarmă și duhnind ca un butoiu desfundat. De astfel de șefi numai în Sălaj nu avem nevoie — și cu atât mai puțin în Hodod unde ungurii sunt o majoritate, dar inexistenți la sărbătorirea Eroilor.

Evident că pe acești neamici firești nu-i vom putea aduce la realitate cu oameni de teapa lui Ciucur, a dlui șef Cosma sau inv. David din Seileu et. comp.

De aceea pe viitor of. nostru Protopopesc și cel parohial vor trebui din vreme să încunoștințeze oficial Prefectura de Zălau și celelalte oficialități competente, ca cinstirea Eroilor dela Hodod să se facă cu concursul lor și conform legii.

Pentru Cultul Eroilor pe care-l pătronează M. S. Regina Maria și îl prezidează Prea Fericitul Patriarh Miron, noi lege avem. Să fie respectată.

Preot. FL. MUREȘANU

INFORMAȚIUNI

Sfințiri de biserici. Săptămâna trecută a avut loc sfințirea celor două biserici nouă din comunele Deleni, protopopiatul Reghin, în 21 l. c. și Periș, protopopiatul Tg.-Mureș, în 22 l. c. Actul religios a fost săvârșit de către P. S. nostru Episcop Nicolae, asistat de P. C. consilieri Dr. Seb. Stanca și Dr. V. Sava, păr. protopopi tractuali și ierodiaconul A. Scurtu.

În numărul viitor vom da raport amănunțit.

Suveranul în Basarabia. Dumineca trecută M. S. Regele Carol II. a vizitat țara de peste Prut, fiind primit cu entuziasm nemărgenit de toată populația, care-l așteptă cu nerăbdare de ani de zile. La Cetatea-albă și Bugaz a inaugurat diferite instituțiuni sanitare, construite în proporții mari, spre a servi la îngrijirea fizică a fraților noștri atât de părăsiți sub fosta stăpânire țaristă. Cu acest prilej Suveranul a rostit o cuvântare înălțătoare, mărturisind că are același suflet de evlavie și de apărător al granițelor ca și marii Voevozi cari au stăpânit Cetatea-albă. Faptul, că la acest praznic iau parte cu atâta căldură și minoritarii este deosebit de îmbucurător, și el legitimează politica de bunăvoință a Statului față de ei spre a-i încadra în unitatea desăvârșită a națiunii române.

Acest drum în sudul Basarabiei realipite, a dovedit din nou cât de puternică este dragostea poporului nostru față de marele Său Domnitor.

Alegerea noului Episcop militar. În ședința din 17 l. c. Sf. Sinod a procedat la alegerea celor 3 candidați pentru scaunul de Episcop militar, obținând arh. Iuliu Scriban 13 voturi, arhim. Partenie Cioproan dela Mitropolia Iașilor 11 voturi, iar preotul Virgil Nistor din Sibiu 8 voturi. Ministerul Apărării Naționale a propus spre numire M. S. Regelui Carol II. pe arhim. Partenie Cioproan.

Un act de dreptate. Se știe, că în ultima sesiune parlamentară s'a votat legea pentru desființarea comunității de avere, denumită „Universitatea săsească” din Sibiu. În virtutea ei, averea se împărția între Biserica săsească și nou creatul așezământ cultural „Mihai Viteazul”. Arhiepiscopia noastră simțindu-se lezată în drepturile ei prin această soluție, ticluită de câțiva politicieni locali, a intervenit la guvern și prin glasul autorizat al I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan a izbutit să demonstreze greșala săvârșită. Rezultatul a fost, că s'a dat un decret-lege, care trece averea destinată așezământului cultural Mihai Viteazul, în proprietatea deplină și definitivă a Arhiepiscopiei ortodoxe din Sibiu. Ne bucurăm din toată inima de acest meritat succes, care face dreptate bisericii naționale, după atâtea veacuri de umilintă și decimă săsescă.

Profesorul Sextil Pușcariu în străinătate. Marele nostru savant a fost din nou chemat în Germania spre a conferența la Universitățile din Lipsca și Marburg despre Atlasul lingvistic și continuitatea Românilor. De asemenea a fost invitat să asiste la festivitățile în amintirea lui Leib-

nitz și Eucken. Iar la sfârșitul lunii va reprezenta Universitatea din Cluj și Ministerul Educației naționale la serbările jubilar ale Universității din Göttingen.

Însemnăm cu plăcere aceste vești despre învățatul academician, care cinstește țara și neamul nostru peste hotare.

Trăznet și minune. În ziua de 18 l. c. mausoleul provizor al eroilor I. Moța și V. Marin din Bucureștii noi a fost lovit de trăznet în cursul nopții. Acoperișul mausoleului a fost mistuit de flăcări. A rămas însă întreagă crucea și stâlpii de lemn ce o susțineau. De asemenea legionarii cari făceau de gardă au scăpat neatinși. Minunea a impresionat adânc pe cinstitorii celor doi mucenici ai crucii, și mii de devotați s'au dus în pelerinaj la mausoleu.

Bulgaria și Vaticanul. După Iugoslavia a venit rândul Bulgariei să aibă conflicte cu Vaticanul. Aname prințul nou născut Simeon urmează să fie botezat, după dorința Regelui Boris și a țării, în religia ortodoxă. Papa însă se împotrivesc, pentru că Regina este catolică. Așa a făcut și anii trecuți când a fost vorba de botezul celei dintâi principese. Dar familia regală nu s'a intimidat cătuși de puțin de amenințările Sf. Scaun, căci aici erau în joc interesele de viață ale Statului și poporului bulgar. Tot așa se va întâmpla și de astădată. Este însă penibil să constatăm curajul deplasat al Curiei romane, de a se amesteca în afacerile interne ale Statelor ortodoxe.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 4430/1937.

Comunicat oficial.

Ministerul Cultelor cu adresele Nr. 4863 și 4864 a dispus ca să se interzică prozelitismul asociațiilor religioase, chiar și a celor recunoscute de Minister, cum sunt baptiștii.

Membrii asociațiilor religioase nu pot ținea întruniri publice fără aprobarea Ministerului, în cari să se crite doctrine și organizația altor culte. Organele administrative au primit ordin să închidă toate casele de rugăciuni ale cultelor nerecunoscute de stat și a lua măsuri severe față de propagandiști. Orice propagandă, fie verbal, în scris sau prin broșuri, reviste sau alte mijloace este oprită. Colportorii vor fi trimiși la urma lor. Sunt oprite tipografiile, societățile civile sau comerciale să tipărească și răspândească lucruri cu conținut religios interzis.

Aducem aceasta la cunoștința preoților noștri, ca în caz că semnaleză abateri dela acest ordin să intervină imediat la organele administrative și să ne facă raport și nouă.

Cluj, la 15 Iunie 1937.

Consiliul eparhial.

Oficiul protopopesc ort. rom. Dej

Nr. 402/1937.

(21) 2—3

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea postului de paroh din parohia

de clasa II Ciceu-Poieni, prot. Dej, devenit vacant prin moartea parohului Alexandru Sigertău și în baza deciziei Ven. Cons. Ep. Nr. 2513/1937, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile acestui post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Locuință închiriată de parohie până la construirea unei case.
3. Lemne de foc din pădurea urbană.
4. Sesiune par. de 9 jug., 1410 st. p.
5. Una merță de cucuruz sfârmat și o zi de lucru dela fiecare fum.
6. Stolele obicinuite.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele cuvenite se vor înainta în termenul indicat Of. prot. din Dej.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela P. S. Sa Episcopul nostru și cu avizul prealabil al Of. prot. se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Dej, în 7 Iunie 1937.

În înțelegere cu Consiliul parohial ort. rom. din Ciceu-Poieni.

Zaharie Man, protopop.

Oficiul protop. ort. rom. Abrud

Nr. 193/1937.

(22) 2—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III. Corna, din protopiatul Abrud, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Casă parohială și grădină cu dependențe gospodărești și $\frac{1}{4}$ jugăr de cosit.
3. Onorariile stolare îndatinate.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele de lipsă, se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc în termenul fixat.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela P. S. S. Episcopul nostru, fără care act nu vor putea fi luați în candidare.

Candidații, cu prealabila noastră încunoștințare, se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Abrud, la 5 Mai 1937.

În înțelegere cu consiliul parohial din Corna.

Petru Popovici, protopop.

Oficiul parohial ort.-rom. Idicel-pădure.

Nr. 27/1937.

(19) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cântăreț în parohia Idicel-pădure se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Onorariile stolare îndatinate în localitate.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de diploma de cântăreț oficiului nostru parohial în termenul fixat, prezentându-se în parohie în vre-o Duminică pentru a cânta la strană.

Idicel-pădure, la 22 Mai 1937.

Teodor Bucur, Danciu Gheorghe, paroh. secretar.

Nr. 697/1937.

Văzut: Reghin, la 31 Mai 1937.

I. Maloș, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.